

Faruri, vitrine, fotografii, poeme, Cartea Românească, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, 1983; *Totul*, poeme, Cartea Românească, 1985; *Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, 1989, Humanitas, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, 1990, Humanitas, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, 1991, Humanitas, 2011; *Travesti*, roman, Humanitas, 1994 (a devenit roman grafic în limba franceză); *Dragostea*, poeme, Humanitas, 1994; *Orbitor: Aripa stângă*, roman, Humanitas, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, 2001; *Orbitor: Corpul*, roman, Humanitas, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, 2002; *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, 2003; *Parfumul aspru al ficțiunii*, audiobook, Humanitas, 2003; *Plurivers*, vol. I și II, poeme, Humanitas, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri și audiobook, Humanitas, 2004; *Baroane!*, publicistică, Humanitas, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, 2005; *Poeme în garanție*, audiobook, Casa Radio, 2005; *Orbitor: Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, 2007; *Dublu album*, poeme, Humanitas, 2009; *O seară la Operă*, poeme, Știința, Chișinău, 2009; *Nimic*, poeme, Humanitas, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, 2010; *Zen: Jurnal 2004–2010*, Humanitas, 2011; *Ochiul câprui al dragostei noastre*, publicistică și proză, Humanitas, 2012; *Fata de la marginea vieții*, povestiri alese, Humanitas, 2014; *Poezia*, Humanitas, 2015; *Solenoid*, Humanitas, 2015; *Peisaj după isterie*, publicistică, Humanitas, 2017; *Știutorii: Trei povestiri din Orbitor*, Humanitas, 2017; *Un om care scrie: Jurnal 2011–2017*, Humanitas, 2018; *Melancolia*, Humanitas, 2019; *Creionul de tâmplărie*, Humanitas, 2020; *Nu striga niciodată ajutor*, poeme, Humanitas, 2020; *Theodoros*, roman, Humanitas, 2022.

Cărțile lui Mircea Cărtărescu au primit cele mai importante premii literare românești, precum și importante premii internaționale: Premiul literar Giuseppe Acerbi, Italia (2005); Premiul internațional pentru literatură de la Vilenica, Slovenia (2011); Premiul internațional pentru literatură al orașului Berlin (2012); Premiul internațional pentru poezie Novi Sad, Serbia (2013); Premiul internațional Spycher-Leuk, Elveția (2013); Premiul La tormenta en un vaso, Spania (2014); Premiul Euskadi de Plata, San Sebastián (2014); Premiul orașului Leipzig pentru înțelegere europeană (2015); Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană (2015); Premiul „Gregor von Rezzori”, Florența (2016); Premiul Leteo, Spania (2017); Premiul „Thomas Mann” pentru literatură, Lübeck (2018); Premio Formentor de las Letras, Mallorca (2018); Prix Millepages, Vincennes (2019); Prix Transfuge, Paris (2019); Premiul Prozar, Skopje, Macedonia de Nord (2021); Premiul FIL, Mexic (2022).

MIRCEA CĂRTĂRESCU SOLENOID

1 Am luat din nou păduchi, nici măcar nu mă mai miră, nu mă mai sperie, nu-mi mai provoacă greață. Doar mă mănâncă. Lindenii am mai tot timpul, îi tot scutur când mă pieptăn în baie: oușoare de culoarea sidefului, lucind negricios pe faianța chiuvetei. Rămân destui și între dinții pieptenelui, pe care-i curăț apoi cu periuța de dinți veche, cea cu coada mucegăită. N-am cum să nu iau păduchi – sunt profesor la o școală de periferie. Jumătate din copii au păduchi, le sunt găsiți la începutul școlii, la vizita medicală, când asistenta le prefiră părul cu gesturile experte ale cimpaneilor – doar că nu crapă-n dinți crustele de chitină ale insectelor capturate. În schimb, recomandă părinților o soluție alburiu-leșioasă, mirosind a chimicale, aceeași pe care-o folosesc până la urmă și profesorii. Toată școala ajunge în câteva zile să miroasă a soluție împotriva păduchilor.

Nu e totuși chiar așa de rău, măcar ploșnițe nu avem, nu s-au mai văzut de mult. Mi le amintesc și pe-astea, le-am văzut cu ochii mei când aveam vreo trei ani, în vilișoara din Floreasca unde am locuit prin '59-'60. Mi le arăta tata, când dădea brusc la o parte salteaua patului. Erau ca niște bobițe stacojii, tari și lucioase ca fructele de pădure sau ca acele boabe negre

de iedea pe care ştiam că nu trebuie să le bag în gură. Doar că bobitele dintre saltea şi scheletul patului fugeau repede către colţurile întunecate, atât de alarmate, că mă apuca râsul. Abia aşteptam să mai ridic tata colţul greu al saltelei (când se schimbau cearşafurile) ca să mai văd animalele durdulii. Râdeam atunci cu atâtă poftă, că mama, care mă purta cu părul mare şi tot numai buclioare, mă lua întotdeauna-n braţe, scuiându-mă să nu mă deoache. Tata aducea apoi pompa de analcid şi le trăgea câte un duş urât mirositor ploşniţelor oploşite pe la încheieturile lemnăriei, de le mergeau fulgii. Îmi plăcea cum mirosea lemnul patului, brad încă mustind de răşină, îmi plăcea până şi mirosul de analcid. Apoi tata lăsa în jos salteaua şi venea mama cu cearşafurile în braţe. Când aşternea unul dintre ele pe pat, se umfla ca o gogoasă mare în care-mi făcea o plăcere neobişnuită să mă vâr. Aşteptam apoi să se lase, încet, cearşaful pe mine, să se muleze pe corpuşorul meu, dar nu pe fiecare părticică a lui, ci desenând complicate cute şi cutişoare. Camerele erau pe atunci mari ca nişte hale, şi-n ele se tot învârtteau cei doi oameni uriaşi care, nu se ştie de ce, aveau grijă de mine: mama şi tata.

Dar nu-mi amintesc înţepăturile de ploşniţă. Mama-mi spunea că sunt ca nişte cerculeţe roşii pe piele, cu un punct alb în mijloc. Şi că mai degrabă te ardeau decât să te mănânce. Nu ştiu, fapt e că iau mereu păduchi de la copii când mă aplec deasupra caietelor lor, e ca o boală profesională. Port părul lung din vremea când aş fi putut deveni scriitor. Atât mi-a rămas din cariera asta, pletele. Şi helăncile pe gât, cum purta primul scriitor pe care l-am văzut vreodată şi care mi-a rămas ca o imagine, glorioasă şi de neatins, a autorului: cel din *Mic dejun la Tiffany*. Părul mi se atinge mereu de cel al fetiţelor, înfioat şi plin de panglicuţe. Pe funi-

ile astea cornoase, semitransparente, urcă insectele. Ghearele lor au curbura firului de păr, pe care-l apucă perfect. Umblă apoi pe pielea capului, îşi lasă acolo excrementele şi ouăle. Înţepă pielea, nevăzută de soare vreodată, de un alb imaculat, ca de pergament, şi asta le e hrana. Când mâncărurile devin cu neputinţă de suportat, dau drumul la apă fierbinte-n cadă şi mă pregătesc să-i extermin.

Îmi place cum sună apa în cadă, clocotul acela năvalnic, repezirea turbionară a miliardelor de stropi şi şuviţe răsucite-n spirală, vuietul jetului vertical în gelatina verzuie a apei ce creşte infinitezimal, cucerind pereţii căzii prin umflări obstaculate şi invazii bruşte, de parc-ar fi nenumărate furnici transparente roind în jungla amazoniană. Închid robinetul şi se face linişte, furnicile se topesc una-n alta şi safirul moale ca un jeleu rămâne liniştit, se uită la mine ca un ochi limpede şi mă aşteaptă. Gol, intru-n apă cu voluptate. Îmi scufund imediat capul, simt cum pereţii apei îmi urcă simetric pe obraji şi pe frunte. Apa mă strânge, e grea în jurul meu, mă face să levitez în mijlocul ei. Sunt sâmburele unui fruct cu carnea verde-albastră. Părul mi se întinde până la marginile căzii, cum ar deschide o pasăre neagră aripile. Firele se resping între ele, fiecare e independent, fiecare pluteşte, muia deodată, printre celelalte, fără să le atingă, asemenea tentaculelor unor crini-de-mare. Mişc capul brusc într-o parte şi-ntr-alta ca să simt cum firele se tensionează, se-ntind prin apa densă, capătă greutate, o greutate neaşteptată. E greu să le smulgi din alveolele lor de apă. Păduchii se țin bine de trunchiurile groase, se fac una cu ele. Fețele lor inumane arată un fel de nedumerire. Carcasele le sunt din aceeași substanță cu firele de păr. Se moaie și ele în apa fierbinte, dar nu se dizolvă. Tubușoarele respiratorii așezate simetric pe

marginile pântecelor gofrate sunt bine-nchise, ca nările lipite ale focilor. Plutesc în cadă pasiv, desigur ca un preparat anatomic, pielea degetelor mi se umflă și se-ncrește. Sunt și eu moale, de parc-aș fi acoperit cu chitină străvezie. Măinile, lăsate-n voia lor, plutesc la suprafață. Sexul tinde și el să se-nalțe, ca un dop de plută. E atât de straniu că am un trup, că sunt într-un trup.

Mă ridic în capul oaselor și-ncep să-mi săpunesc părul și trupul. Cât stătusem cu urechile sub apă auzisem clar discuții și bufnituri din apartamentele vecine, dar ca prin vis. Acum aveam dopuri de gelatină-n urechi. Îmi plimb palmele pline de săpun pe trup. Trupul meu nu e pentru mine erotic. Parcă nu peste trupul, ci peste mintea mea îmi trec degetele. Mintea mea îmbrăcată în carne, carnea mea îmbrăcată în cosmos.

Ca și în cazul păduchilor, nu am o prea mare surpriză când ajung cu degetele pline de săpun la buric. De câțiva ani buni mi se-ntâmplă asta. La început m-am speriat, bineînțeles, fiindcă auzisem că se poate-ntâmpla să-ți plesnească buricul. Dar nu-mi făcusem niciodată probleme cu al meu, fiindcă buricul meu nu era decât o scobitură pe pântecul meu „lipit de șira spinării“, cum spunea mama. Pe fundul acestei adâncituri era ceva neplăcut la atingere, care nu ajunsese să mă preocupe vreodată. Buricul nu era altceva decât locul scobit al mărilor, de unde iese codița. Am crescut și noi ca niște fructe pe un pețiol străbătut de vinișoare și artere. Dar cu câteva luni în urmă, pe când îmi treceam degetele grăbit peste accidentul ăsta de pe trupul meu, doar ca să nu rămână nespălat, am simțit ceva neobișnuit, ceva ce n-ar fi trebuit să fie acolo: un fel de tumburuș care mi-a zgâriat vârful degetului, ceva neorganic, nefăcând parte din trupul meu. Era încrustat în nodul de carne palidă ce se holba acolo, ca un ochi

între două pleoape. Pentru prima oară m-am uitat mai atent, sub apă, depărtând cu degetele marginile crevașei. Cum nu vedeam bine, m-am ridicat din cadă, și lentila de apă din buric s-a scurs încetitor. Dumnezeu, îmi spuneam zâmbind, am ajuns să-mi contemp-lu propriul ombilic... Da, era un fel de nod palid, ce căpătase-n ultimul timp mai mult relief decât de obicei, pentru că la aproape treizeci de ani mușchii pântecului mi se mai relaxaseră. O încrustație ca o unghie de copil, într-una dintre volutele nodului, se dovedi simplă murdărie. Dar din cealaltă parte, rigid și dureros, ieșea micul ciot negru-verzui pe care-l simțisem cu vârful degetului. Nu-mi dădeam seama ce putea fi. Am încercat să-l apuc cu unghiile, dar, trăgând, am simțit o mică durere care m-a speriat: putea fi un fel de neg pe care nu era înțeles să-l zgândări. M-am străduit să-l uit și să-l las baltă, acolo unde crescuse. De-a lungul vieții ne ies destule alunițe, negi, oase moarte și alte mizerii pe care le cărăm răbdători cu noi, ca să nu mai vorbim de unghii și păr, de dinții care ne cad: bucăți din noi ce nu ne mai aparțin și care capătă o viață numai a lor. Am și acum, prin grija mamei, într-o cutie de tic-tac, toți dințișorii mei de lapte, și tot prin grija ei am codițele mele de la vârsta de trei ani. Pozele noastre cu smălțul plesnit și cu zimțișori ca de timbru pe margini sunt tot mărturii de acest fel: trupul nostru s-a interpus cândva cu adevărat între soare și lentila aparatului de fotografiat, lăsându-și umbra pe peliculă nu altfel decât își așterne luna, la eclipsă, umbra peste discul solar.

Dar după o săptămână, din nou în cadă, mi-am simțit iarăși buricul neobișnuit și iritat: bucățica neidentificată se lungise puțin și se simțea altfel, mai curând neliniștitor decât dureros. Când ne doare măseaua ne-o zgândărim cu limba chiar riscând să dăm pân-la urmă

de o durere vie. Orice iese din obișnuit pe harta sensibilă a trupului nostru ne înverșunează și ne agită: trebuie cu orice preț să scăpăm de senzația de jenă care nu ne dă pace. Câteodată, seara, la culcare, îmi scot șosetele și simt că pielea cărnosă, galben-străvezie de pe partea laterală a degetului mare s-a-ngroșat excesiv. Apuc cu degetele umflătura tare, trag de ea și câte-o jumătate de oră până ce izbutesc să rup o margine, de care trag mai departe, cu buricele degetelor dureroase, tot mai iritat și mai preocupat, până desprind o coajă groasă, sticloasă, cu striții ca de papile digitale, un centimetru întreg de piele moartă, ce atârna acum dizgrațios de deget. Nu pot trage de ea mai departe, căci deja ajung la pielea înervată de dedesubt, la mine cel care simte durerea, dar trebuie totuși să rezolv mâncărimea, neliniștea aia. Iau foarfeca și-o retez, apoi o contemp lu multă vreme: o coajă albă pe care-am produs-o eu, fără să știu cum, așa cum nu-mi mai aduc aminte cum mi-am produs oasele. O-ndoi între degete, o miroso, miroase vag a amoniac: bucățica organică, dar moartă, moartă încă de când făcea parte din mine și-mi adăuga câteva grame la greutate, mă înverșunează în continuare. Nu-mi vine s-o arunc, sting lumina și mă culc, dar tot cu ea între degete, pentru ca a doua zi să uit totul cu desăvârșire. Totuși câtva timp șchioapăt ușor: mă doare locul de unde mi-am smuls-o.

Așa că am început să trag ușor de grunțul tare ce mi se ȳtea din buric până când, pe neașteptate, am rămas cu el în mână. Era un mic cilindru de jumătate de centimetru lungime și cam de grosimea unui băț de chibrit. Părea înnegrit de vreme, mucegăit și năclăit și smolit de trecerea timpului. Era ceva străvechi, mumificat, saponificat, naiba știe. L-am pus sub jetul apei de

la chiuveță și stratul de slin s-a mai dus, lăsând să se vadă că mai demult lucrușorul acela fusese galben-verzui, poate. L-am pus pe fundul unei cutii goale de chibrituri. Părea măciulia arsă a unui băț.

După câteva săptămâni am mai extras din buricul muiat de apa fierbinte încă un fragment, de două ori mai lung de data asta, din aceeași substanță tare și alun-gită. Acum mi-am dat seama că era vorba de un capăt flexibil de sfoară, am putut și observa mulțimea de fibre răsucite care-l alcătuiau. Era sfoară, sfoară ordinară, de împachetat. Cea cu care, acum douăzeci și șapte de ani, îmi legaseră buricul la maternitatea mizerabilă, muncitorească, unde mă născusem. Acum buricul meu o avorta, lent, o bucățică la două săptămâni, o bucățică la o lună, apoi alta după încă trei luni. Cea de azi e a cincea și mi-o scot cu grijă și voluptate. O-ndrept, o curăț cu unghia, o spăl în apa din cadă. E capătul cel mai lung de pân-acum și, sper, ultimul. Îl așez în cutia de chibrituri, lângă celelalte: stau cuminți, galben-verzui-negre, strâmbe, cu capetele ușor destrămate. Cănepă, aceeași din care se fac plasele gospodinilor, care le taie mâinile când sunt pline cu cartofi, aceeași cu care se leagă pachetele. De Sfânta Mărie primeam câte-un pachet de la rudele din Banat ale lui tata: prăjituri cu mac și cu miere. Sfoara deznodată, cafeniu-verzuie, era bucuria mea: legam cu ea clanțele ușilor, ca mama să nu mai facă încă un copil. La fiecare clanță făceam zeci, sute de noduri.

Scap de grija sforii din buric și ies, cu apa și roind pe mine, din cadă. Iau sticla cu substanță anti-păduchi de după closet și-mi torn în cap un deget din conținutul ei duhnitor. Mă-ntreb de la ce clasă i-am luat de data asta, de parc-ar avea vreo importanță. Cine știe,

poate că are. Poate pe străzi diferite ale cartierului și-n clase diferite ale școlii păduchii sunt de alte specii, de alte mărimi.

Mă clătesc de substanța aia scârboasă și-apoi încep să mă pieptăn deasupra chiuvetei cu porțelanul sclipitor de curat. Și deodată paraziții încep să pice, doi, cinci, opt, cincisprezece... Sunt extrem de mici, fiecare năclăit în propria bobiță de apă. Cu mare greutate le văd trupurile cu pânțelele lățit și câte trei piciorușe, încă mișcând, de fiecare parte. Trupul lor și trupul meu, cum stau gol și ud, aplecat deasupra chiuvetei, sunt alcătuite din aceleași țesuturi organice. Au organe și funcții analoage. Au ochi care văd aceași realitate, au picioare care-i duc prin aceeași lume nesfârșită și de neînțeles. Vor să trăiască, așa cum vreau și eu. Îi șterg de pe pereții chiuvetei cu un jet de apă. Coboară-n sifoanele de dedesubt, ajung în canalele subterane.

Merg să mă culc cu părul ud lângă bietecele mele comori: cutia de tic-tac cu dințișori de copil, pozele de când eram mic iar părinții mei erau în floarea vârstei, cutia de chibrituri cu sfoara desprinsă din buricul meu, jurnalul. Îmi răstorn, cum fac de-atâtea ori seriile, dințișorii în palmă: pietricele netede, încă foarte albe, care-au fost odată în gura mea, cu care cândva am mâncat, am pronunțat cuvinte și-am mușcat ca un cățel. De-atâtea ori m-am întrebat cum ar fi să am pe undeva și o pungă de hârtie cu vertebrele mele de la vârsta de doi ani sau cu falangele degetelor mele de la șapte...

Pun dinții la loc. Aș vrea să mă uit și pe niște poze, dar nu mai rezist. Trag sertarul noptierei și bag totul acolo, în cutia de „piele de șarpe“ îngălbenită, ce adăpostise odinioară un aparat de ras, un pământuf și-o cutie de lame Astor. Acum îmi țin aici amărătele mele

de comori. Îmi trag plapuma peste cap și mă străduiesc să adorm cât mai repede, eventual definitiv. Pielea capului nu mă mai mănâncă. În plus, pentru că s-a-ntâmpat de curând, sper să nu se mai întâmple și-n noaptea asta.

2 Mă gândeam la vise, la vizitatori, la toată nebunia asta, dar nu e acum momentul. Deocamdată să mă-ntorc la școala unde lucrez, uite, deja de mai bine de trei ani. „N-o să fiu toată viața profesor“, îmi ziceam, țin minte ca azi, pe când mă-ntorceam cu tramvaiul, în adâncul unei serii de vară cu nori trandafirii, de acolo, din fundul Colentinei, unde fusesem să-mi văd prima dată școala. Și uite că nu s-a-ntâmpat nici o minune și că sunt toate șansele să fie chiar așa. Până la urmă nici n-a fost așa de rău pân-acum. În după-amiază când, imediat după repartitia guvernamentală, m-am dus să-mi văd școala aveam 24 de ani și cam de două ori pe-atâtea kilograme. Eram incredibil, imposibil de famelic. Mustrata și părul lung, pe vremea aceea de o nuanță roșcată, nu reușeau decât să-mi infantilizeze și mai mult figura, așa încât, dacă mă vedeam pe neașteptate în vreo vitrină sau în geamurile tramvaiului, credeam că văd un elev de liceu.

Era o după-amiază de vară, orașul era plin de lumină până sus, ca un pahar cu apă boltită peste buză. Am luat tramvaiul de la Tunari, din dreptul Direcției Generale a Miliției. Am trecut prin dreptul blocului alor mei din Ștefan cel Mare, unde stăteam și eu, m-am uitat, ca de obicei, undeva pe fațada nesfârșită ca să văd fereastră de la camera mea, acoperită cu hârtie albastră ca să nu intre soarele, apoi am trecut de-a lungul gardului de

plasă de sârmă al Spitalului Colentina. Pavilioanele bolnavilor stăteau aliniate în curtea vastă ca niște crucișatoare de zidărie. Fiecare avea altă formă, de parcă bolile diverse ale locuitorilor lor ar fi dictat arhitectura bizară a construcțiilor. Sau poate că arhitectul fiecărui pavilion a fost ales dintre suferinzii de o boală anume și l-a gândit în așa fel încât să-i reprezinte, simbolic, suferința. Le știam pe toate, cel puțin două mă găzduiseră și pe mine. De altfel, chiar în capătul din dreapta al curții am recunoscut, înfiorat, clădirea roz, cu pereții subțiri ca foaia de hârtie, a pavilionului de boli neurologice. Aici stătusem o lună, cu opt ani în urmă, pentru o pareză facială care și acum mă deranjează câteodată. În multe nopți rătăcesc în vis printre pavilioanele Spitalului Colentina, intru în clădiri necunoscute și ostile, cu pereții acoperiți de planșe anatomice...

Tramvaiul trecea apoi pe lângă fostele Ateliere ITB, unde lucrase și tata ca lăcătuș o vreme. În fața lor fuseseră construite însă blocuri, așa că de la șosea abia dacă se mai vedeau. La parterul unui bloc era un dispensar, chiar în dreptul stației Doctor Grozovici. Acolo mă dusesem o vreme să-mi fac injecțiile, vitamina B₁ și B₆, tot în urma parezei de la șaisprezece ani. Ai mei îmi puneau fiolele-n palmă și-mi spuneau să nu mă-ntorc cu ele nefăcute. Știau ei ce știau. La-nceput le aruncam în casa liftului și le spuneam părinților că le-am făcut, dar nu mi-a mers multă vreme. Până la urmă a trebuit chiar să mi le fac. Plecam spre dispensar, seara pe-ntu-neric, cu moartea-n suflet. Mergeam pe jos, cât puteam de încet, două stații. Ca și în zilele când trebuia să merg la dentist, speram să se-ntâmples o minune și să găsesc cabinetul închis, clădirea demolată, doctorul decedat sau doar o pană de curent ca să nu meargă turbina și luminile de deasupra scaunului dentar. Nu se-ntâmpla

însă niciodată un miracol. Durerea mă aștepta acolo, întreagă, cu aura ei sângerie. Prima soră de la Grozovici care, târziu în noapte, îmi făcuse injecția era frumoasă, blondă, foarte îngrijită, dar curând am căpătat groază de ea. Era genul care-ți privea fundul gol cu un dispreț total. Nu gândul la durerea ce avea să urmeze, ci scârba femeii aceleia pentru puțoiul cu care urma să aibă o relație intimă (fie și cea de a-i înfige un ac în fesă) îmi lichida repede vaga excitație, iar sexul meu renunța la efortul de a-și înălța puțin capul ca să vadă mai bine. Așteptam apoi inevitabila umezeală pe pielea ce urma să fie martirizată, cele trei-patru plesnituri cu dosul palmei, apoi șocul acului înșipt în carne, mereu cu grijă ca vârful lui să-ți atingă vreun nerv, vreo vână, să-ți facă ceva rău, durabil, memorabil, augmentat apoi de otrava ce cobora prin canelura acului ca să ți se difuzeze, acid sulfuric, în toată fesa. Era oribil. După injecțiile sorei blonde șchiopătam o săptămână întreagă.

Din fericire, sora asta, probabil sadomasochistă în pat cu iubii ei, alterna la dispensar cu alta, la fel de greu de uitat, dar din motive diferite. Era o femeie care te speria de moarte, din primul moment când o vedeai, pentru că nu avea nas. Dar nu purta nici vreun bandaj sau un nas fals, ci avea, pur și simplu, în mijlocul feței un orificiu larg, vag despărțit în două compartimente. Era mărunțică ca un pui de găină, brunetă și cu ochi care poate ți-ar fi atras atenția prin blândețe dacă aspectul de hârcă al feței nu te-ar fi descumpănit cu totul. Când o nimeream pe blondă, mă lua imediat în primire. În sala de așteptare sufla vântul. În schimb, pitica fără nas părea să aibă un succes neobișnuit: mereu era plin de oameni în sală, plin ca biserica în noaptea de Înviere. Mă-ntorceam acasă de la dispensar la două noaptea. Mulți dintre pacienții care așteptau să intre îi aduceau

flori. Când asistenta apărea în ușa, oamenii zâmbeau fericiți. Cred și eu: nimeni nu avusese, probabil, vreodată o mână mai ușoară. Când îmi venea rândul și mă așeza pe mușamaul patului din cabinet, cu pantalonii în vine, mă amețea parfumul florilor care, încă în celofan, umpleau șapte-opt vase înșirate de-a lungul pereților. Femeia cea din cale-afară de brunetă îmi vorbea calm și egal, apoi îmi atingea o clipă fesa cu palma și... cam asta era tot. Nu simțeam acul, iar difuzia în mușchi a serului o percepeam doar ca pe o căldură ușoară. În câteva minute totul trecea, încât mă-ntorceam acasă vioi și fericit. Părinții mă priveau cu suspiciune: nu cumva aruncasem iar fiola pe cine știe unde?

Urma cinema Melodia, chiar înainte de Lizeanu, și-apoi coboram la stația următoare, la Obor, unde schimbam cu un tramvai ce mergea perpendicular pe Ștefan cel Mare, venind dinspre Moșilor și pierzându-se-n adâncul Colentinei.

Cunoșteam bine locurile, era într-un fel zona mea. De la Obor mama-și făcea aprovizionarea. Mă lua și pe mine, când eram mic, în marea de oameni a vechii piețe. Hala de pește unde puțea de nu puteai să stai, hala mare apoi, cu basoreliefurile și mozaicurile ei înfățișând scene de neînțeles, în fine fabrica de gheață, în fața căreia muncitorii mânuiau mereu blocuri de gheață albe la mijloc și miraculos transparente la capete (de parcă s-ar fi dizolvat permanent în aerul dimprejur), erau pentru ochii mei de copil citadele fantastice din altă lume. Acolo, în pustietatea de luni dimineața a pieței Obor, mergând de mână cu mama, am văzut afișul, lipit pe un stâlp, care m-a urmărit apoi atâta vreme: o caracatiță uriașă apărea dintr-o farfurie zburătoare și-și întindea brațele către un astronaut ce pășea pe un pământ roșu, plin de pietre. Deasupra scria *Planeta*

furtunilor. „E un film“, îmi spusese mama. „Să așteptăm să-l aducă mai aproape de noi, la Volga sau la Floreasca.“ Mamei îi era frică de centrul orașului, nu ieșea din cartierul ei decât când nu mai avea loc de întors, de pildă când îmi cumpăra, de pe Lipscani, uniforma de școlar cu cămașă pepit și pantaloni care deja aveau genunchi, de parcă-i purtase cineva încă din fabrică.

Și Colentina mi-era familiară, cu casele dărăpănate de pe stânga și fabrica de săpun Stela pe dreapta, acolo unde se făceau mărcile de săpun de rufe Cheia și Cămila. Mirosul de grăsime râncedă se-ntindea de-aici peste tot cartierul. Urmau clădirea de cărămidă a țeșătorilor „Donca Simo“, unde lucrase cândva mama la războaiele de țeșut, apoi niște depozite de cherestea. Strada, mizerabilă și dezolantă, se-nfîgea mai departe către orizont, în fierbințele verii, sub cerurile uriașe, alburii, pe care nu le vezi decât peste București. De fapt, mă născusem acolo, în cartierul Colentina, la mahala, într-o maternitate dărăpănată, improvizată în vechea clădire a unui semi-tripou, semi-bordel de dinainte de 1944, și îmi trăisem și primii ani undeva la Doamna Ghica, într-un ghera de ulicioare demn de un ghetou evreiesc. Mult mai târziu m-am întors acolo, pe Silistra, cu un aparat de fotografiat și am făcut casei copilăriei mele câteva poze care n-au ieșit. Zona nu mai există, a fost rasă, cu casa mea cu tot, de pe fața pământului. Ce e acum în locul ei? Firește, blocuri, ca peste tot.

Trecând, cu tramvaiul 21, de Doamna Ghica am intrat într-o țară străină. Casele de pe margini se răreau, se arătau lacuri murdare, pe malul cărora femei cu fuste crețe își spălau covoarele. Sifonării și centre de pâine, magazine de vin și de pește. Stradă goală, dezolantă, nesfârșită, șaptesprezece stații de tramvai, cele mai multe fără refugiu și fără sens, asemenea haltelor de cale

ferată din plin câmp. Mame în rochii cu imprimeuri, cu câte-o fetiță de mână, mergând spre nicaieri. Câte-o căruță plină de sticle goale. Centre de butelii unde se stătea la coadă, de seara, pentru ziua următoare. Străzi perpendiculare, prăfoase, ca de sat, cu duzi pe margini. Zmee încalcite în sârmele electrice dintre stâlpii de lemn dat cu gaz.

Am ajuns la capăt după o oră și jumătate de legănat în tramvai. Cred că ultimele trei-patru stații am rămas singur în tot vagonul. Am coborât într-un mare rond, unde tramvaiele întorceau ca s-o ia din nou, sisific, pe Colentina. Ziua înclina către seară, dar rămânea chihlimbarie și spectrală, mai cu seamă din cauza liniștii. Aici, la capătul lui 21, nu era nici țipenie de om. Hale industriale, lungi și cenușii, cu geamuri înguste, un castel de apă în zare, o livadă cu pomi literalmente negri de păcură și gaze de eșapament în interiorul cercului larg al șinelor de tramvai. Două tramvaie goale încremenite unul lângă altul, fără vatmani. Un chioșc de bilete închis. Contraste puternice între lumina trandafirie și umbră. Ce căutam acolo? Cum aveam să trăiesc într-un loc atât de îndepărtat? Am luat-o pe jos către castelul de apă, am ajuns la rădăcina lui, unde se afla o ușă cu lacăt, am privit cu capul dat pe spate sfera care sclipea în cer, la capătul cilindrului tencuit alb. Am trecut mai departe către... nimic, către pustiu... Acolo se termina, mi se părea, nu orașul, ci realitatea. O stradă care se făcea la stânga purta, pe o tăbliță, numele pe care-l căutam: Dimitrie Herescu. Undeva pe strada asta trebuia să fie școala, școala mea, prima mea slujbă la care urma să mă prezint pe 1 septembrie, peste mai bine de două luni. Clădirea vopsită în verde și roz a unei Automecanica nu reușea să distrugă atmosfera de sat a locului: case cu olane, curți cu garduri putrede, câini în lanț, flori de

mahala. Școala era pe dreapta, la câteva case de Automecanica, și era și ea, firește, pustie.

Era o școală mică, un hibrid în formă de L, cu un corp vechi, crăpat și cu geamuri sparte și, în fundul micii curți, un corp nou, și mai dezolant. În curte, un panou de baschet strâmb și fără plasă la inel. Am deschis poarta și am intrat. Am făcut câțiva pași pe asfaltul curții. Soarele tocmai începuse să coboare, așa că un nimb de raze se așezase chiar pe acoperișul clădirii vechi. Țâșneau de-acolo, trist, negru într-un fel, căci nu luminau nimic, ci sporeau singurătatea inumană a locului. Mi se strânsese inima: aveam să intru-n școala asta încremenită ca o morgă, aveam să înaintez, cu catalogul sub braț, pe culoarele ei vopsite verde închis, aveam să urc la etaj și să intru în vreo clasă necunoscută în care treizeci de copii străini, mai străini decât dac-ar fi din altă specie, mă așteaptă. Poate chiar atunci mă așteptau, tăcuți în băncile lor, cu penarele lor de lemn, cu caietele lor îmbrăcate în hârtie albastră. La gândul ăsta mi s-a ridicat părul de pe brațe și, aproape fugind, am ieșit în stradă. „Oricum, n-o să rămân toată viața profesor“, mi-am spus pe când tramvaiul mă reîntorcea în lumea albă, pe când stațiile rămâneau în urmă, casele se-ndeseau și oamenii populau iarăși pământul. „Doar cel mult un an, până-o să fiu luat în vreo redacție, la vreo revistă literară.“ Și primii trei ani de predare la școala 86 n-am făcut, într-adevăr, decât să-mi hrănesc iluzia asta, așa cum unele mame-și alăptează copiii mult după vremea când ar fi trebuit să-i înțarce. Iluzia mea crescuse cât mine de mare și tot nu mă-nduram – și-ntr-un fel nu mă îndur nici azi – să nu mă deschei la piept, măcar din când în când, și să n-o las să mă canibalizeze cu voluptate. Au trecut anii de stagiatură. Vor mai trece vreo patruzeci și-am să ies la pensie tot de-aici. Până la

urmă, n-a fost chiar așa de rău până-acum. Am avut lungi perioade fără păduchi. Nu, dacă stau să mă gândesc, n-a fost rău la școala asta, și cât a fost poate că a fost spre bine.

3 Uneori îmi pierd controlul mâinilor de la coate în jos. Nu mă tem, câteodată aș spune chiar că îmi place. Se-ntâmplă pe neașteptate, din fericire numai când sunt singur. Scriu ceva, corectez teze sau îmi beau cafeaua, sau îmi tai unghiile cu cleștișorul chinezesc, și deodată-mi simt mâinile foarte ușoare, de parc-ar fi umplute cu un gaz volatil. Se înalță singure, îmi trag în sus brațele din umeri, levitează vesele prin aerul dens, întunecat-sclipitor, din cameră. Mă-nveselesc atunci și eu, mi le privesc de parcă le-aș fi văzut prima dată: lungi, fine, cu oase subțiri, cu puțin păr negru pe falangele degetelor. Sub ochii mei fermecați, încep să gesticuleze singure, elegant și bizar, să spună povești pe care surzii, poate, le-ar înțelege. Degetele mi se mișcă atunci precis și infailibil, în serii de semne ininteligibile, cele de la mâna dreaptă întreabă, cele de la stânga răspund, inelarul și degetul mare se-nchid în cerc, degetele mici răsoiesc ceva, încheieturile pivotează cu o energie zveltă de dirijor. Ar trebui să înnebunesc de frică, pentru că altcineva, în propria mea minte, comandă mișcările astea atât de evident calificate, disperate după decriptare, și cu toate astea rareori mă simt mai fericit. Îmi privesc mâinile ca un copil dus la teatrul de păpuși, care nu-nțelege ce se-ntâmplă pe minuscula scenă, dar e fascinat de agitația ființelor de lemn cu păr de ață și rochii din hârtie creponată. Însuflețirea autonomă a mâinilor

mele (slavă Domnului, nu și când sunt la ore sau pe stradă) se liniștește în câteva minute, gesturile se încetinesc, încep să semene cu mudrele dansatoarelor indiene, apoi încetează, și încă două-trei minute mă pot bucura de fermecata senzație că mâinile îmi sunt mai ușoare ca aerul, de parcă tata, în loc de baloane, ar fi umflat la țeava aragazului două mănuși de menaj, din cauciuc subțire, ce-mi țin acum loc de mâini. Și cum să nu regret când adevăratele mele mâini, brutale, grele, organice, escoriate, cu striățiile mușchilor, albul hialin al tendoanelor și venele mustind de sânge reintră în mănușile de piele cu unghii la capete, și deodată, spre uimirea mea, pot face degetele să se miște cum vreau eu, de parcă aș putea, doar concentrându-mă, să rup o cren-guță din ficusul de pe pervaz sau să trag înspre mine cana cu cafea fără nici o atingere.

Abia mai târziu vine teama, abia după ce feeria asta (să se tot întâmple cam o dată la două-trei luni) devine un fel de amintire încep să mă-ntreb dacă nu cumva, între atâtea alte anomalii ale vieții mele – căci despre asta e vorba –, am în independența feerică a mâinilor mele încă o dovadă că... totul se petrece-n vis, că întreaga mea viață-i onirică, sau ceva mai trist, mai grav, mai nebunesc, totuși mai adevărat decât orice poveste care-ar putea fi inventată vreodată. Baletul înveselitor-însălmântător al mâinilor mele, mereu doar aici, în casa mea în formă de vapor de pe Maica Domnului, e cel mai mic, mai neînsemnat (căci benign, până la urmă) dintre motivele pentru care scriu paginile astea, doar pentru mine, în singurătatea incredibilă a vieții mele. Dacă-aș fi vrut să scriu literatură aș fi făcut-o acum zece ani. Vreau să zic, dacă-aș fi vrut cu adevărat, fără efort conștient, așa cum vrei ca piciorul tău să facă un pas și el îl face. Nu trebuie să spui: „îți ordon să faci pasul“,

nu trebuie nici să te gândești prin ce proces complicat dorința ta devine faptă. Trebuie doar să crezi, să ai credință cât un bob de muștar. Dacă ești scriitor, scrii. Cărțile vin fără să știi ce-ai de făcut pentru asta, cum funcționează darul tău, așa cum mama e făcută pentru naștere și naște, cu adevărat, copilul care i-a crescut în uter, fără ca mintea ei să participe la complicatul origami din carnea ei. Dacă aș fi fost scriitor, aș fi scris cărți de ficțiune, aș fi avut până acum zece, cincisprezece romane fără mai mult efort decât cel pe care-l fac ca să secretez insulină sau să-mi tranzitez, zilnic, hrana între cele două orificii ale aparatului meu digestiv. Eu însă, atunci, demult, pe când viața mea încă putea să aleagă între indefinit de multe direcții, am ordonat minții mele să producă ficțiune și nu s-a petrecut nimic, așa cum degeaba-mi privesc degetul și-i strig: „Mișcă-te!”

În adolescență am vrut să scriu literatură. Nu știu nici acum dacă am ratat drumul ăsta fiindcă n-am fost cu adevărat scriitor sau din pur nenoroc. În liceu scrisesem poeme, am și acum câteva caiete pe undeva, iar din anumite vise știu că scrisesem și proză, un caiet mare, studențesc, cu coperițele tari, plin de povestiri. Nu e momentul acum să scriu despre asta. Apoi, mergeam la olimpiadele de română, ce-aveau loc în duminici ploioase, la licee necunoscute. Pe-atunci eram un puști halucinat, aproape schizofren, care în pauze mergea în curtea liceului, la groapa de sărituri în lungime, se așeza pe bordura ei și citea versuri în gura mare din cărțiclele jerpelite. Oamenii se uitau prin mine, nu mă ascultau când vorbeam, eram piesă de decor, nici măcar reușită, într-o lume uriașă și haotică. Fiindcă voiam să devin scriitor, m-am hotărât să dau examen la Litere. Am intrat fără probleme în vara lui 1975. Pe vremea aceea singurătatea mea era totală. Locuiam cu ai mei în Ștefan

cel Mare. Citeam opt ore pe zi, răsucindu-mă de pe-o parte pe alta în pat, sub cearșaful umed de transpirație. Paginile cărții luau culoarea mereu schimbătoare a cerurilor vaste bucureștene, de la auriul amiezilor de vară până la rozul întunecat, apăsător, al serilor cu zăpadă din adâncul iernii. Nu-mi dădeam seama când se-ntuneca total. Mă găsea mama citind în camera scufundată-n întuneric, când pagina și litera aveau practic aceeași culoare și nu mai citeam, ci visam că merg mai departe în poveste, deformând-o după legile visului. Atunci mă dezmeticeam, mă-ntindeam, mă ridicam din pat – de-a lungul zilei o mai făcusem doar ca să merg la closet – și, invariabil, mă duceam la marea fereastră a camerei mele, de unde se vedea, revărsat sub fantastici nori, întreg Bucureștiul. Mii de lumini erau aprinse prin casele tot mai îndepărtate, în vilele din apropiere vedeam oameni mișcându-se ca niște pești leneși în acvarii, mult mai departe se aprindeau și se stingeau reclame de neon, colorate. Dar ce mă fascina era cerul uriaș de deasupra, cupolă mai înaltă și mai copleșitoare decât a oricărei catedrale. Nici norii nu puteau urca până-n apexul ei. Îmi lipeam fruntea de geamul rece, elastic și stăteam așa, un adolescent în pijama ruptă la subțiori, până ce mama mă striga să vin la masă. Mă-ntorceam apoi în vizuina singurătății mele, adânc sub pământ, ca să citesc mai departe, cu lumina aprinsă și cu altă cameră, identică, dilatată-n oglinda ferestrei, până ce oboseala mă copleșea.

Ziua ieșeam să mă plimb în vara care nu se mai sfârșea. Mai întâi mergeam să-mi caut cei doi sau trei prieteni, pe care nu-i găseam niciodată acasă. O luam apoi pe străzi necunoscute, mă trezeam în cartiere despre care nici nu știam că există, mă rătăceam printre case stranii ca niște buncăre de pe altă planetă. Vechi case